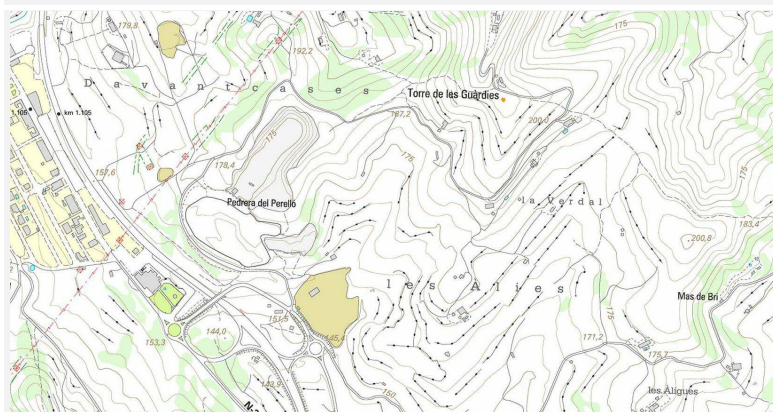

FITXA D'INVENTARI PATRIMONI ARQUEOLÒGIC I ARQUITECTÒNIC

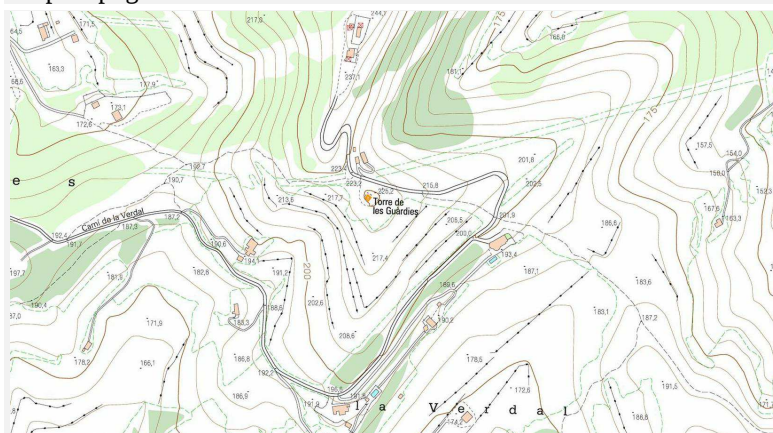
Núm. catàleg:	P19	Identificador:	TORRE DE LES GUÀRDIES
Terme municipal:	EL PERELLÓ	Comarca :	BAIX EBRE
Coordenades UTM:	X: 308358; Y:4526983	Alçada snm:	225
Núm. jaciment IPAC:	1373	Codi de registre IPAC:	
Règim jurídic:	Municipal	Cronologia:	1850-1851
Protecció:	BCIN - Monument històric. Núm. Registre: 1232-MH Registre Estatal: R-I-51-6672 (Decret 22/04/1949, BOE 05/05/1949).		

Tipus d'element: Torre de telegrafia òptica

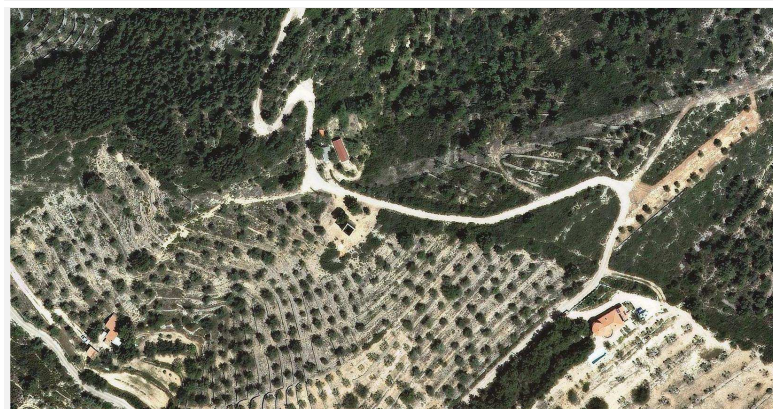
Referència cartogràfica:

Mapa topogràfic 1:10.000. ICC

Base topogràfica 1:5.000. ICC

Ortofotomapa 1:2.500. ICC

Situació:	Torre situada a la partida de les Guàrdies, en un turó elevat amb gran visibilitat tant del mateix municipi del Perelló, com de tota la zona del delta de l'Ebre, cap al sud, com de zona litoral cap el nord. S'hi accedeix per un camí asfaltat que s'inicia a l'accés sud del municipi.
Bibliografia:	BOYER GIL, A., PALLARÈS LLEÓ, A., <i>Història d'El Perelló</i> , volum I, Barcelona 1978, 89-90, 119 i 144. OLIVÉ, S., <i>Historia de la telegrafía óptica en España</i> , Madrid 1990. AGUILAR PÉREZ, A., MARTÍNEZ LORENTE, G., «La telegrafía óptica en Cataluña. Estado de la cuestión», <i>Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales</i> , vol VII, núm. 137, 15 de marzo de 2003. LAORDEN RAMOS, C., <i>Fortificaciones en Cataluña. Tortosa – Bajo Ebro</i> , Madrid 2010, 227 i 279. <i>Projecte "Rehabilitació de la torre de telegrafia òptica L2-47 Perelló"</i> . Ajuntament del Perelló, setembre 2014.

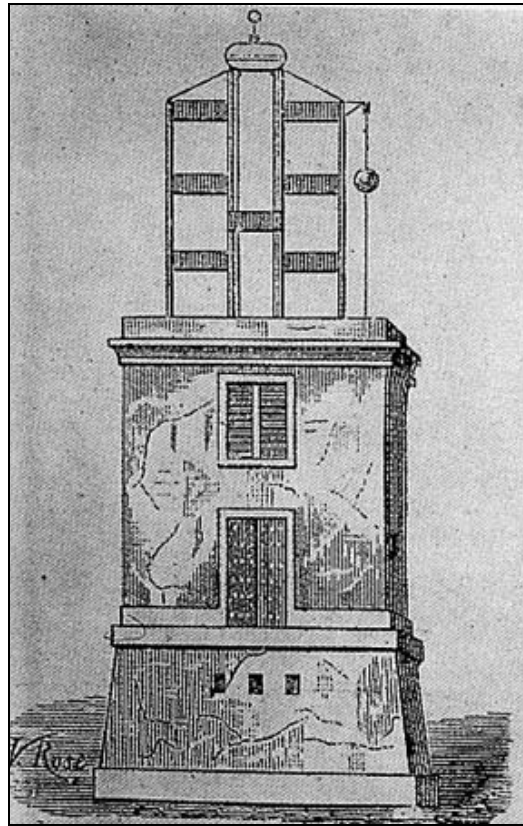
Context històric:

La torre de les Guàrdies, també coneguda com Torre dels moros, és una torre de telegrafia òptica. La construcció de les línies de telegrafia òptica espanyola s'inicià l'any 1844, amb la construcció de les primeres torres de la Línia 1, de Madrid a Irún, que va dissenyar l'enginyer militar José Maria Mathé Aragua.

La Línia 2, a la que pertany la torre "L2-47 Perelló", constava de seixanta torres numerades correlativament i unia Madrid, passant per València amb la frontera francesa per la Jonquera. Es va començar a construir l'any 1849, tot i que el tram on es situa aquesta torre mai va arribar a funcionar amb regularitat, i a partir de l'any 1854, la telegrafia òptica es començà a substituir per la telegrafia elèctrica. La data de construcció d'aquesta torre s'ha de situar entre els anys 1850 i 1851.

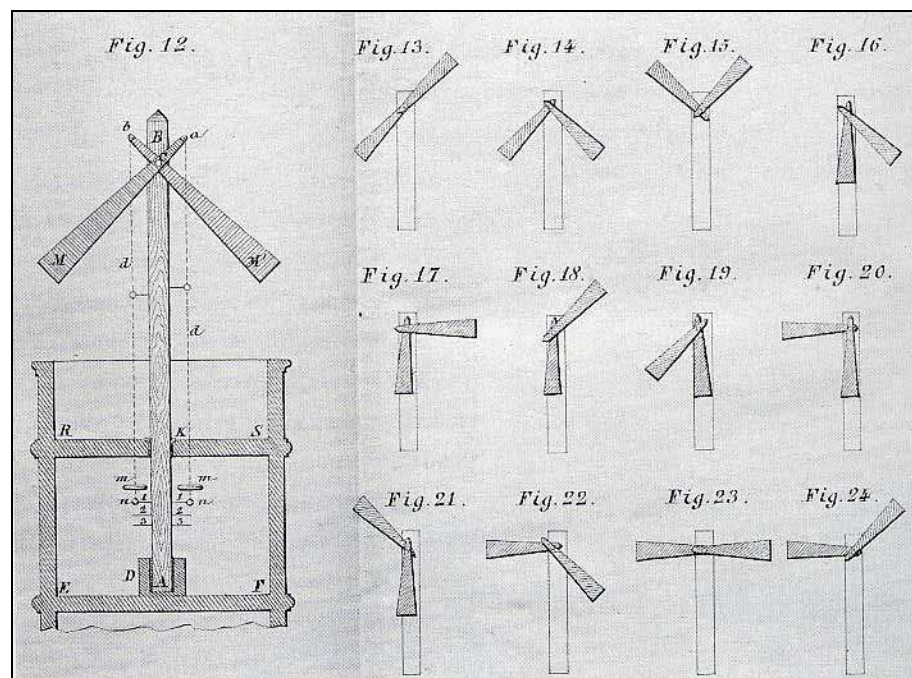
Actualment es troba classificada com a torre de telegrafia òptica de les línies generals espanyoles, amb número de registre L2-47, de la línia Madrid-Barcelona-La Jonquera.

Les torres, d'acord amb la tradició dels enginyers militars espanyols, constitueixen veritables forts. La porta d'entrada es situava uns dos metres del nivell del terra, de manera que per accedir-hi fos necessari emprar una escala de fusta mòbil. Tenien espitlleres. Aquestes torres eren finançades pels pobles on s'emplaçaven, així com pels altres pobles de les rodalies.

Il·lustració de S. OLIVÉ, *Historia de la telegrafía óptica en España*, Madrid 1990.

El sistema ideat cercava la senzillesa. L'aparell estava compost d'un arbre de fusta, i molt a prop de l'extrem superior giraven dues aspes o braços. Les diferents posicions de les aspes, semblants als moviments dels braços d'una persona formant angle amb el seu cos, donaven forma a les diferents senyals. Per a la transmissió nocturna es col·locaven dos fanals als extrems de les aspes.

Il·lustració de S. OLIVÉ, *Historia de la telegrafía óptica en España*, Madrid 1990.

Els usuaris de la telegrafia òptica foren principalment els militars, ja que la xarxa havia de servir al govern per mantenir l'ordre públic en un període tant convuls com el de les guerres carlines, transmeten d'una manera ràpida informació des de les províncies a la capital i viceversa.

Durant molt temps, es va pensar erròniament que aquesta torre, junt amb la de Sant Jordi d'Alfama, les del Cap Roig, la Àliga, la de Garidells i Fullola, així com amb les de l'Aldea, el Coll de Balaguer, Cambrils, Salou, etc., formaven un conjunt de torres que servien per comunicar-se entre elles per avisar als habitants de les poblacions dels perills dels pirates.

Descripció:

Aquesta torre de telegrafia òptica està formada per un sòcol, planta baixa, dos plantes pis i coberta o terrassa, on es situava el telègraf òptic.

La torre és de planta quadrada i té les parets de la planta baixa atalussades amb gruixos de 90 cm a la base fins a 50 cm al sostre. El sòcol i la resta de parets són rectes i amb un gruix constant de 50 cm en les plantes primera i segona, fins a la barana de la coberta on el gruix passaria a 25 cm. Entre el sòcol i la planta baixa trobem una sanefa d'anivellament formada per una filada de totxo ceràmic. I entre la planta baixa i la planta primera, just a l'alçada del forjat, trobem una altra sanefa, aquest cop formada per tres filades de totxo ceràmic, que sobresurten 10 cm de la façana.

En la planta baixa s'obren tres espitlleres abocinades en cadascuna de les quatre façanes, que tenien una obertura interior de 60 cm i final a l'exterior de la façana de 10 cm però que actualment estan bastant eixamplades i fins i tot una de la façana oest està oberta per facilitar el pas a l'interior de la torre. Aquestes espitlleres estan formades amb totxo ceràmic i acabades amb guix.

En planta primera existeix la porta d'accés original a la façana sud, emmarcada amb doble pilar i llinda de totxo ceràmic, i amb pèrdues de material al seu terç inferior. A la façana nord s'obre una finestra amb el mateix tipus de marc i millor conservada. Les façanes est i oest són cegues.

A la planta segona trobem dues finestres situades a les façanes nord i sud, amb les mateixes característiques que la de planta primera. Les façanes est i oest no disposen tampoc de cap obertura. En aquesta planta es situava el mecanisme per manejar l'aparell de la telegrafia òptica situat a la coberta o terrassa.

A partir de l'emplaçament del forjat de coberta ja no existeix cap material de la torre original, tot i que havent estudiat la composició d'altres torres properes i existents a la Línia 2 a la que pertany aquesta, podem comprovar que hi falta la cornisa i la façana que feia de barana de la coberta, fins arribar a l'alçada de 10,50 metres que tenien regularment aquestes torres.

Tant en les cares exteriors com en les interiors, es conserva gran part de l'arrebossat original, que estaria fet amb morter de calç i àrids relativament fins de la zona i que després s'emblanquinaria amb calç per l'exterior per que resultés més

visible. Aquest arrebossat interior i les seves manques, ens permeten endevinar la situació dels forjats (els buits de l'encast de les biguetes de fusta a les parets és molt evident) i també la situació aproximada de les escales d'accés entre les plantes.

Els tancaments són fets de maçoneria irregular, amb pedra calcària originària de la zona i argamassa. S'empra el totxo massís ceràmic, només en marcs i llindes d'obertures i sanefes.

Els forjats eren fets amb biguetes o cairats de fusta, de no massa secció i poca separació entre eixos. La manca de marques a les parets interiors ens indiquen que l'entrebigat no era ceràmic sinó que possiblement era fet també amb llates de fusta col·locades directament a sobre les biguetes. L'escala d'accés des de l'exterior i les escales interiors entre les diferents plantes, eren de fusta, igual que les fusteries de porta i finestres. No s'observa que hi haguessin cap tipus de divisions interiors ni cap altre mobiliari o elements encastats a les parets.

La superfície que ocupa la construcció existent sobre el terreny és de 37,57 m².

